

De verborgenheid van Christus' stilzwijgen

Ds. J.J. Rambach

Overdenking naar aanleiding van:

- Christus voor de Grote Raad bij de hogepriester Kajafas, Mattheüs 26 vers 63: "Doch Jezus zweeg stil."
- Christus voor de koning Herodes, Lukas 23 vers 9: "Doch Hij antwoordde hem niets."
- Christus voor de stadhouder Pontius Pilatus, Markus 15 vers 5: "En Jezus heeft niet meer geantwoord" of Johannes 19 vers 9: "Maar Jezus gaf hem geen antwoord."

Wat de zeven laatste woorden van Christus betreft, die mogen met recht voor een edel gedeelte van de geschiedenis van Jezus Christus' lijden worden gehouden, en aangezien worden als gezegende springbronnen van vele dierbare waarheden. Maar het driedubbel stilzwijgen van onze lijdende Zaligmaker voor de Grote Raad, voor Herodes en voor Pontius Pilatus is zeker niet minder vol verborgenheden die het overdenken waard zijn. Dat zwijgen had zijn wettige oorzaken, die de Goddelijke wijsheid ten hoogste voegden, en Jezus Christus' ambt ten hoogste betamelijk waren, waarvan alleen de voornaamste tot verdere overdenking zullen aangewezen worden.

1. Hij zweeg stil om de Schrift te vervullen, die dat van Hem voorzegt had. Want in Psalm 38 vers 13 t/m 15 wordt de lijdende en van de pijlen Gods doorwonde Messias aldus sprekende ingevoerd: "En die mijn ziel zoeken, leggen mij strikken; en die mijn kwaad zoeken, spreken verdervingen, en zij overdenken den gansen dag listen. Ik daarentegen ben als een dove, ik hoor niet, en als een stomme, die zijn mond niet opendoet. Ja, ik ben als een man, die niet hoort, en in wiens mond geen tegenredenen zijn." Hoe gepast heeft hier de Geest Gods het afbeeldsel van de lijdende Jezus getekend! Zijn vijanden spreken en hopen klacht op klacht, lasteringen op lasteringen, leugens op leugens. Maar Hij zwijgt, en laat geen wederschelden noch dreigen uit Zijn mond horen. Hiermee stemt overeen de beschrijving van Jesaja in hoofdstuk 53 vers 7: "Als dezelve geëist werd, toen werd Hij verdrukt; doch Hij deed Zijn mond niet open; als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, also deed Hij Zijn mond niet open." Bij deze voorzegging staat aan te merken:
 - a. Dat daarin van een dubbel stilzwijgen van Christus gewag gemaakt wordt;
 - b. Dat dit dubbel stilzwijgen zijn opzicht heeft op het tweeërlei gericht waarvoor Hij gestaan heeft, het *geestelijke* waar Hij als een Schaap van Zijn wol (dat is van al zijn voorrechten, Die Hij als een Israëliet had) beroofd werd, en het *wereldlijke*, op wiens bevel Hij ter slachting geleid werd;
 - c. Dat de laatste woorden: "Alzo deed Hij Zijn mond niet open", met de aandoening van een verwondering uitgesproken zijn. Dit beeldt die verwondering af waarmee de wereldlijke rechter Zijn stilzwijgen zou aanzien. Daarvan wordt in Markus 15 vers 5 gezegd: "En Jezus heeft niet meer geantwoord, zodat Pilatus zich verwonderde." Pilatus verwonderde zich omdat hij dit bij andere misdadigers niet gewoon was, omdat zij zich eerder teveel dan te weinig plegen te verantwoorden. Of het stilzwijgen van Aäron in Leviticus 10 vers 3 en van David in Psalm 39 vers 3 ook niet mede onder de voorbeelden van Christus' stilzwijgen kunnen gerekend worden, wordt aan een verder onderzoek overgelaten.
2. Hij zweeg stil om Zijn bereidwilligheid tot de dood aan de dag te brengen. Door het nalaten van enige verantwoording tegen de beschuldigingen van Zijn vijanden, die Hem op lijf en leven aanklaagden, betuigde Hij hoe gewillig Hij was om het

doodvonnis aan Zich te laten voltrekken. Want ofschoon Hij voor Zijn persoon onschuldig was, en zeggen kon: “Wrevelige getuigen staan er op; hetgeen ik niet weet, eisen zij van mij” (Psalm 35 vers 11), zo was Hij nochtans, in zoverre Hij aangemerkt wordt als onze Borg, niet onschuldig, maar werd van God zodanig aangezien, alsof Hij alle zonden der wereld alleen bedreven had. Hierom heeft Hij ook in Zijn stilzwijgen de gestaltenis van een zondaar willen dragen, die zich in zijn geweten schuldig bevindt en verstomt en gereed is om de gerechtigheid haar loop te laten (Job 39 vers 34 en 35).

3. Hij zweeg stil om de schuld van het zondig gesprek van onze eerste moeder met de verzoeker te dragen. Had Eva haar oor van de verstrikkende rede van de satan afgekeerd, of die tenminste met zulk een stilzwijgen aangehoord, als waarmee de afgezanten van Hiskia de lasteringen van de Assyrische opperschenker aanhoorden (Jesaja 36 vers 21), zij zou niet ten val zijn gekomen. Maar omdat wij door dat samenspreken Gods Beeld verloren en ons heil verspild hebben, zo moest het uitgedrukte Beeld der zelfstandigheid van de onzichtbare God onder een stilzwijgen ons wederom het heil verwerven.
4. Hij zweeg stil om voor de zondige verantwoording van Adam te boeten, waarmee hij na de gepleegde ongehoorzaamheid zijn kwade zaak zocht goed te maken (Genesis 3 vers 10 en 11). De eerste Adam had zich op een zondige wijze verantwoord, toen hem zijn waarachtige overtreding werd voorgehouden. Daom moest de tweede Adam Zich van alle verantwoording onthouden, toen Hem verdichte overtredingen ten laste gelegd werden.
5. Hij zweeg stil om alle zonden van Adams nakomelingen, die met de tong bedreven worden, te verzoenen. Jakobus noemt de tong “een wereld der ongerechtigheid, een onbedwingelijk kwaad, vol van dodelijk venijn”. Hij zegt van de tong: “Welke het gehele lichaam besmet, en ontsteekt het rad onzer geboorte, en wordt ontstoken van de hel” (Jakobus 3 vers 6 en 8). Voor alle misslagen van dit onbedwingelijk kwaad heeft Gods Zoon door Zijn stilzwijgen geboet, inzonderheid voor alle toornige schimp-, scheld- en dreigwoorden, alle dartele schertsen en zot geklap die de christenen niet betamen, voor alle valse getuigenissen, alle zondige geloften, alle vuile leugens, alle onwaarheden die met de naam van noodleugens of ereleugens goedgepraat worden, alle geveinsde complimenten en verzekeringen van vriendschap, voor alle dubbelzinnige en hoogdravende woorden die op het nadeel van de naaste doelen, voor al het achterklappen, loochenen, kwellen, lasteren, muggenziften, kijven en het verdraaien van de woorden, al het onstuimig geschreeuw, alle praterij, klapperij en verboden openbaring van heimelijkheden, voor alle muggenzifterij en spotachtige redenen, al het kwaadaardig tegenspreken, alle vleierij en grootsprekerij tot verheffing van zichzelf, voor alle valse beschuldigingen, valse oordelen, valse verklaringen van de Heilige Schrift, alle kwaadspreken, alle Godslastering, alle misbruik van Gods Woord en Naam, alle murmurering tegen de Goddelijke beschikkingen, alle valse en lichtvaardige eden, alle vloeken, waarvan de mond van vele mensen, als een modderpoel van satan, gedurig overloopt. Ja, ook voor alle ijdele en overtollige woorden, waarvan ook menigmaal de mond van degenen die Christus’ discipelen zijn willen, niet vrij is. Kortom, voor alle zonden die de tong maar bekwaam is te bedrijven. Al deze en andere zonden van de tong, die ten hoogste strafbaar zijn en waardoor de ere Gods zozeer beledigd wordt, hadden nooit vergeven kunnen worden indien Jezus Christus God door Zijn heilig stilzwijgen niet geëerd en daardoor de grond tot vergeving gelegd had. Dewijl deze zonden van de tong algemeen zijn, en het ganse menselijke geslacht als een vloed overstroomd hebben, zo heeft onze Zaligmaker voor Joden, Jodengenoten en heidenen, die toen samen het gehele menselijke geslacht uitmaakten, door Zijn stilzwijgen Gods Naam verheerlijkt. Want de Grote Raad bestond uit Joden, Herodes was een Jodengenoot en Pilatus was een heiden.

Voor allen zwijgt het Lam Gods, opdat de verdienste van Zijn stilzwijgen tot bedekking van de zonden der tong over allen kon worden uitgebreid.

6. Hij zweeg stil om voor alle soorten van zondig stilzwijgen, waardoor men zich aan zonden van anderen deelachtig maakt, te voldoen, wanneer men zwijgt als men spreken moest hetgeen dat recht is (Psalm 58 vers 2). Wanneer men zich schaamt Christus voor de wereld te belijden. Wanneer men gewichtige misdaden niet te kennen geeft, opdat die gestremd of gestraft mochten worden, omdat men voor de vijandschap van een machteloos mens meer vreest, dan voor de ongenade van de levende God (Spreuken 29 vers 24 en 25). Wanneer men zijn naasten door een vriendelijke aanspraak van kwade aanslagen niet zoekt af te houden (Leviticus 19:17). Wanneer men nalaat zijn naaste te verontschuldigen en zijn goede naam te redden. Wanneer men in zijn bediening niet zegt hetgeen men vanwege de consciëntie verplicht is te zeggen, enz. Zo heeft het verstomde Lam Gods voor de zonden van alle stomme honden (Jesaja 59 vers 10) in alle standen des levens moeten boeten. En zo heeft Hij alle zonden van nalatigheid, die maar met de tong bedreven kunnen worden, door Zijn verdienstelijk stilzwijgen willen verzoenen.
7. Hij zweeg stil en onthield Zich van alle geoorloofde verdediging van Zijn onschuld, opdat Hij die onbehoorlijke hittigheid, waarmee de mensen zichzelf en hun eer plegen te verdedigen, mocht verzoenen. Daarbij stelt men het recht der natuur menigmaal voorop tegen de regels van het christendom. Men laat zich meer aanzetten door de geest der wraak dan door de geest der zachtmoedigheid. De geest der wraak leidt tot vechterijen, tweegevechten, beledigingpleidooien, lasterlijke schimpschriften, ja zelfs ook tot bloedige oorlogen. Maar de geest der zachtmoedigheid laat zich aanzetten tot het verdragen van ongelijk.
8. Hij zweeg stil en verontschuldigde Zich niet om de grote zonde van verontschuldiging goed te maken, waarin menig mens een ongemene welsprekendheid verkregen heeft. Met die ongewone welsprekendheid verdedigen zij ten eerste de zonden van anderen. Zulke voorspraken van kwade zaken, die voor de ondeugden van hun onderdanen, hun toehoorders en hun kinderen het woord voeren, worden in alle standen gevonden. Maar ten tweede verontschuldigen, verkleinen, en verschonen zij ook hun eigen zonden, en zoeken zichzelf uit eigenliefde te rechtvaardigen. Zulke verontschuldigungen zijn enkel gevaarlijke strikken van de leugengeest, enkel nutteloze vijgenbladeren van een openbare naaktheid, enkel duistere schuilhoeken van de verdorven eigenliefde, waarin de mensen zich verbergen, wanneer Gods stem in hun geweten klinkt.
9. Hij zweeg stil om voor die zonden te boeten, die door de welsprekendheid bedreven worden. De welsprekendheid wordt door de mensen menigmaal gebruikt tot een werktuig om de kwaadste zaken te verdedigen, om anderen tegen elkander op te hitsen, om muiterij, moord en bloedvergieten te stichten, om ondeugende personen te verheffen in lofredes, lijkpredikaties, lijkredes en gedichten, opdrachten en bij andere dergelijke gelegenheden, om de groten te vleien, om de geruste zondaren door valse troost in slaap te wiegen, om de gevaarlijkste dwalingen geloofwaardig te maken en voort te planten, enz.
10. Hij zweeg stil om daardoor voor Zijn dienstknechten en kinderen die genade te verwerven, dat ze hun getuigenis met een vrije opening van hun mond spreken, en bereid mogen zijn tot "verantwoording aan een iegelijk, die u rekenschap afeist van de hoop, die in u is" (1 Petrus 3 vers 15). Ja, om hen het recht te verdienen dat zij zelfs met God vrijmoedig spreken durven. Hij verstomt in de menselijke gerichten, opdat zij in Gods gericht niet zouden behoeven te verstommen (Mattheüs 22 vers 12), maar dat veelmeer hun verklager een stilzwijgen opgelegd wordt, en eindelijk alle "valse lippen stom worden, die hard spreken tegen den rechtvaardige, in

hoogmoed en verachting” (Psalm 31 vers 19). Hij zweeg, opdat God met ons wederom spreke. Hij zweeg opdat wij door Zijn stilzwijgen de kracht verkrijgen om in die zware verzoeking te kunnen bestaan, wanneer God op ons gebed en geschreeuw schijnt te zwijgen (Psalm 28 vers 1; Psalm 39 vers 13; Psalm 83 vers 2).

11. Hij zweeg stil om het stilzwijgen van Zijn dienstknechten en kinderen te heiligen, als zij zich, nadat ze getuigenis der Waarheid en onschuld gegeven hebben, eindelijk zwijgen. Al oordeelt de wereld er kwalijk van, wanneer de christenen niet altoos mondeling of schriftelijk antwoorden willen, op alle verstrikkende en voorbarige vragen die men hun voorlegt, of op alle lasteringen die men hun ten laste legt, of op alle strijd- en schimpschriften, waarmee men hen van hun hoofdwerk al wil trekken. Als de wereld Gods dienstknechten bij dit rechtmatig stilzwijgen beschuldigt alsof zij mensen waren, die hoogmoedig, eigenzinnig en vol van loze streken zijn, en alsof zij achterbaks waren en met hun getuigenis niet wilden uitkomen, en alsof zij een kwade zaak hadden, die zij zich niet vertrouwden verder te verdedigen, dan gunnen zij de vijanden der Waarheid die valse en korte vreugde, dat ze de overwinning aan zichzelf toeschrijven en het stilzwijgen ten kwade duiden. Ondertussen troosten zij zich daarmee, dat het hun Meester ook zo gegaan is. Hij kreeg van Pilatus hierover ook een verwijt, nadat Hij met hem genoeg tevergeefs gesproken had. Dat Hij hem niet verder antwoorden wilde, vatte deze heidense stadhouder op als een versmading en verachting van Zijn Persoon. Daarop zei hij tot Hem: “Spreekt Gij tot mij niet? Weet Gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen, en macht heb U los te laten?” (Johannes 19 vers 10).
12. Hij zweeg stil om Zijn navolgers een goed voorbeeld te geven:
 - a. Een voorbeeld van *stille zachtmoedigheid*, doordat Hij aantoonde hoe men smaadheid en onrecht verdragen moet, vooral wanneer die door de overheid zelf aangedaan wordt, die juist ingesteld is tot bescherming van de vromen.
 - b. Een voorbeeld van *stille ootmoedigheid*, doordat Hij Zijn navolgers hiermee leert, dat ze op het minste aanraken van hun eigen eer en achting (aan welke grote afgod de wereld geweten en leven gereed is op te offeren) zich niet uit de vesting van de Goddelijke vrede begeven. Hij leert hen ook dat ze zich niet in die mening zullen begeven, dat men niets op zich moet laten zitten, (maar zich meteen met de mond, of met de pen, of met de degen moet verweren). Maar Hij leert dat ze zich gewennen moeten om de aangedane beledigingen en beschimpingen aan te nemen als zijnde uit Gods rechtvaardige hand, en met David te zeggen: “Ja, laat hem vloeken; want de HEERE toch heeft tot hem gezegd: Vloek David; wie zou dan zeggen: Waarom hebt gij alzo gedaan?” (2 Samuël 16 vers 10).
 - c. Een voorbeeld van *stille overgave van Zijn zaak aan God*. Aan de stille Heiland kunnen Zijn navolgers leren dat we, in het lijden aan de onrustige bewegingen van het vernuft, van de wil en van de gemoedsneigingen, onszelf een stilzwijgen opleggen, ons aan God tot een offerande bereiden, ons aan Zijn raadbepalingen zonder tegenspraak onderwerpen, en ons onder alle stormen van buiten en binnen, met een innig stilzwijgen heel diep in Zijn schoot moeten inlaten. Zulk een zachtmoedige en stille geest is kostelijk is voor God (1 Petrus 3 vers 4). Want Hij woont niet in het vuur, in de aardbeving en in een stormwind, maar in het suizen van een zachte stilte (1 Kon. 19 vers 12) of in stilheid in Sion (Psalm 62 vers 2; Psalm 65 vers 2).
 - d. Een voorbeeld van *Goddelijke wijsheid*, doordat deze Leermeester Zijn leerlingen met toegesloten mond leert, om ter rechter tijd te spreken en ter rechter tijd te zwijgen. Te spreken wanneer ze belijden en te zwijgen wanneer ze lijden zullen. Christus’ stilzwijgen ontstond niet uit mensenvrede, en was evenmin met andere vuile inzichten besmet, omdat Hij vrijmoedig gezegd heeft datgene wat Zijn dood bevorderen kon, Hij

bekende voor het geestelijke gericht openlijk de Zone God te zijn en voor het wereldlijke gericht bekende Hij openlijk de Koning Israëls te zijn. Aldus moest ook het stilzwijgen van Zijn navolgers een goed geweten tot een grond en een goede belijdenis tot een makker hebben. Zij moeten van hun wijze Leermeester leren op welke wijze zij anderen ook zonder woord zullen overtuigen en door een onschuldig stilzwijgen zullen beschamen. Ook moeten zij leren hoe zij de Waarheid wel niet zullen achterhouden, maar de parelen ook niet voor de zwijnen zullen werpen, Gods Woord niet bespottend zullen blootstellen, verbitterde gemoederen niet te meer zullen ontsteken, nieuwsgierige mensen in hun zondige trek niet zullen stijven, voor het oor van een zot niet zullen spreken (Spreuken 23 vers 9), en voor leergierige oren niet zullen zwijgen. En eindelijk moeten zij van hun wijze Leermeester leren om lijdzaamheid en zachtmoedigheid meer met de daad dan met woorden aan anderen te leren. Wie kan al de inzichten en redenen van een zo verwonderenswaardig stilzwijgen ontdekken? Daarin liggen geheimen, waarvan men maar iets stamelen kan. En over het overige moet men zich met een eerbiedig stilzwijgen verwonderen, en de ontdekking daarvan tot in de eeuwigheid afwachten. God geve maar dat wij hetgeen dat we daarvan kennen, tot ons heil recht gebruiken en aanleggen mogen.

Omdat onze Heiland in Zijn lijden niet altoos gezwezen, maar ook gesproken heeft, zo zijn we ook verplicht, niet alleen Zijn geheimrijk stilzwijgen, maar ook Zijn stichtelijke woorden te overwegen. In Zijn lijden heeft Hij zowel met Zijn hemelse Vader als met de mensen gesproken. Wat de mensen aangaat, Hij heeft zowel met Zijn discipelen en vrienden gesproken (zolang Hij die nog om Zich heen had), als met Zijn rechters en vijanden. Tegen Zijn vijanden heeft Hij Zich steeds meer tot stilzwijgen begeben, naarmate Hij korter bij Zijn dood kwam.

Hij sprak weinig voor de grote Joodse Raad, nog minder voor Pilatus en voor Herodes in het geheel niet. Hij heeft ook onder de handen van degenen die Hem bespotten, sloegen en pijnigden, geen woord gesproken. Bij de eerste kinnebakslag, die Hij in Zijn verhoor voor de Hogepriester ontving, sprak Hij die zachtmoedige woorden: "Indien Ik wel gesproken heb, waarom slaat gij Mij?" Daarmee heeft Hij op eenmaal voor alle gelegenheid te kennen gegeven dat men zich aan Zijn heilige Persoon te buiten ging.

Zo heeft Hij naderhand als een Lam, dat stom is voor zijn scheerder, Zijn aangezicht aan het speeksel, Zijn wangen aan de slagen, Zijn hoofd aan de doornen, Zijn rug aan de geselen, zonder tegenspreken gegeven. Op de weg naar de Hoofdschedelplaats hield Hij nog een bewegelijke boetpredikatie voor het ganse Joodse volk. Aan het kruis heeft Hij niet meer met Zijn vijanden gesproken, maar alleen met Zijn Vader en met Zijn vrienden (in welker getal Hij de bekeerde moordenaar ook aangenomen had). Dat zijn de zeven kruiswoorden. Deze woorden van de Heere Jezus hebben reeds aan verschillende zielen in leven en sterven, heerlijke bewijzen van haar Goddelijke kracht gegeven. Menige bij heeft zich niet alleen reeds op deze aangename bloemen gezet, en honing daaruit gezogen. Maar er zijn ook velen gevonden die hun gedachten daarover schriftelijk opgesteld en nagelaten hebben.

Mijn Heiland, ik leg deze bladen aan Uw voeten en bid U van harte dat Gij de waarheden tot overtuiging, raking, bekering en versterking van de lezers door de werking van Uw goede Geest wilt laten gedijen. Amen.

Ds. J.J. Rambach was in leven Luthers predikant te Halle en Jena (±1725)
Overgezet in de huidige spelling n.a.v. een uitgave uit 1763. Het betreft de inleiding op het boek:

Overdenkingen over de zeven laatste woorden van de gekruiste Christus